

Zaćarani krug koji je potrebno razbiti: Zašto poslodavci radije plaćaju „penale“ nego zapošljavaju osobe s invaliditetom?

9. STUDENOGA 2022.

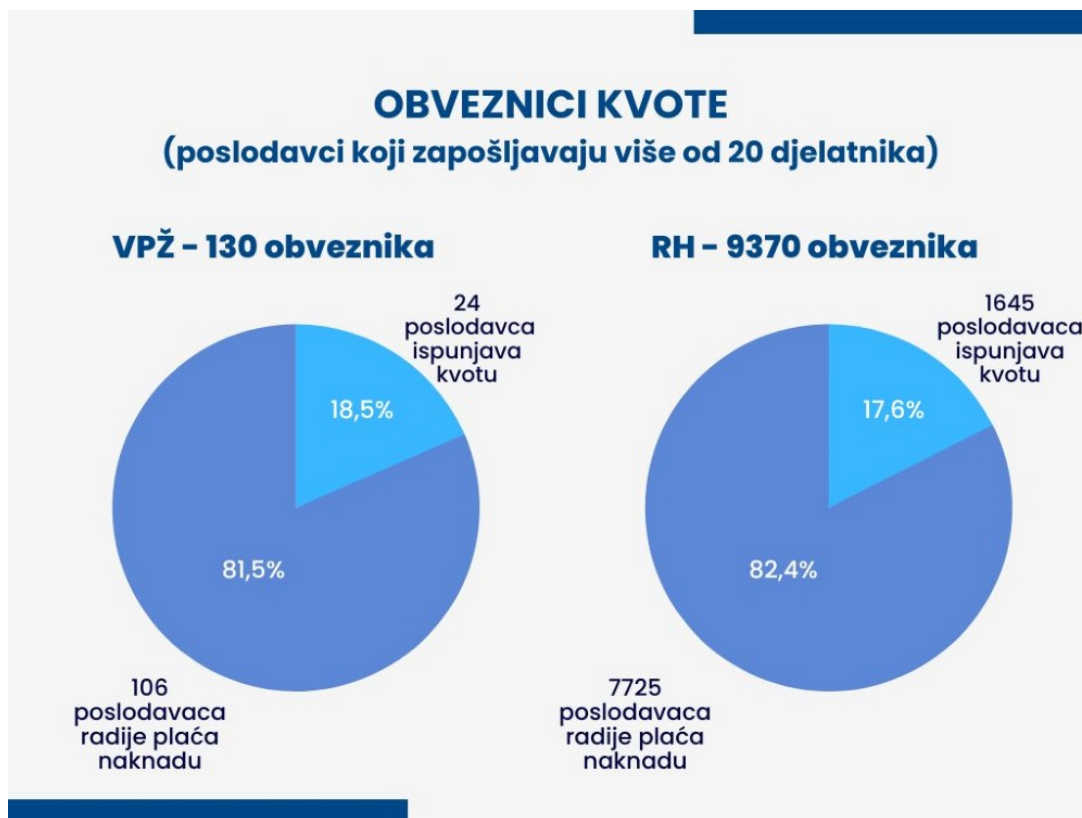
Pexels, ilustracija

Čak 106 poslodavaca na području Virovitičko-podravске županije svakog mjeseca radije odabere platiti kaznu od najmanje 937,50 kuna nego drugu opciju – zaposliti osobu s invaliditetom. Da, imamo zakon čija je svrha natjerati poslodavce da osobama s invaliditetom pruže priliku za rad. No, je li u tome uspio? Baš i ne.

Od 130 obveznika kvote, dakle poslodavaca koji zapošljavaju najmanje 20 radnika, dovoljan broj osoba s invaliditetom zaposlilo je njih tek 24. To je statistika za Virovitičko-podravsku županiju koja previše ne odstupa od državne. Naime, na području Hrvatske 9370 je obveznika kvote, a u potpunosti je ispunjava tek 1645 poslodavaca.

Ova kvota propisana je Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom kojim je određeno da se broj osoba s invaliditetom koje je poslodavac dužan zaposliti izračunava po stopi od tri posto ukupnog broja zaposlenih, a naknada za neispunjavanje kvote iznosi 20 posto minimalne plaće, mjesečno, za svaku osobu s invaliditetom koju je poslodavac bio dužan zaposliti. Ove godine ona iznosi već spomenutih 937,50 kuna.

Osim zapošljavanjem, poslodavci kvotu mogu ispuniti i na nekoliko zamjenskih načina, a koji se tiču stipendiranja ili poslovne suradnje s tvrtkama, zadrugama ili udrugama u kojima više od polovice radnika čine osobe s invaliditetom.

IZVOR: ZAVOD ZA VJEŠTAČENJE, PROFESIONALNU REHABILITACIJU I ZAPOŠLJAVANJE OSOBA S INVALIDITETOM/ILUSTRACIJA, CANVA

ZA SVAKOG POSTOJI ODGOVARAJUĆE RADNO MJESTO

Niz je to mogućnosti, no i dalje velik broj poslodavaca odlučuje prije platiti kaznu nego zaposliti osobu s invaliditetom. Zašto je tomu tako? Odgovor je u većini slučajeva – strah od nepoznatog.

Strah pobjeđuje i brojne poticaje koje osiguravaju Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ) i Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom (ZOSI).

Čak ni činjenica da će HZZ tijekom dvije godine u potpunosti financirati plaću zaposlene osobe s invaliditetom, a potom joj plaću subvencionira ZOSI ako se pokaže da ona, unatoč prilagodbi radnog mjesta i pružanju odgovarajućih usluga stručne podrške, ne može postići iste rezultate kao i prosječni radnik bez invaliditeta, ne potiče značajniji broj poslodavaca da se odluče na taj, njima, korak u nepoznato.

No, kada se ipak ohrabre i naprave taj korak, situacija se u potpunosti mijenja.

– Dosadašnja iskustva su pokazala da kada poslodavci koji do sada nisu zapošljavali osobe s invaliditetom odluče nekome pružiti priliku, u potpunosti se mijenja njihovo mišljenje i često ne ostanu na zapošljavanju samo jedne osobe – kaže nam predstojnik HZZ-a Područnog ureda Virovitica Hrvoje Belobrk.

– Trudimo se tijekom konzultacija s poslodavcima potaknuti ih da vide prednosti koje mogu ostvariti njihovim zapošljavanjem. Ovisno o težini i vrsti invaliditeta za svaku se osobu može pronaći odgovarajuće radno mjesto. Od administrativnih poslova do onih na održavanju. Primjerice, poslodavac uz potporu Hrvatskog zavoda za zapošljavanje tijekom 24 mjeseca besplatno dobije radnika koji će pomoći njegovom djelatniku, koji osim na blagajni radi još nekoliko poslova. Poslodavac može pružiti priliku osobi s invaliditetom da radi, da stekne radni staž, ali istovremeno olakšati zadatke drugim djelatnicima. Za početak može i drugima nešto urediti ili očistiti – kaže Belobrk.

Najveći vjetar u leđa osobama s invaliditetom posljednjih godina daju udruge civilnog društva koje su preuzele velik zadatak na sebe.

– Udruge su zaista zlato u tom dijelu. Većina osoba s invaliditetom zapošljava se kroz javni rad na komunalnim poslovima u jedinicama lokalne samouprave ili javni rad u udrugama. Udruge civilnog društva imaju svoju kvotu za zapošljavanje u javnim radovima i ta kvota ima tendenciju rasta. Tu su i različiti projekti koje apliciraju na EU fondove. Udruge su nam se kao partneri u zapošljavanju osoba s invaliditetom zaista pokazale fantastičnima – naglašava Belobrk.

IPAK IMA NADE?

Do rujna ove godine na području Virovitičko-podravske županije posredstvom HZZ-a zaposlilo se 77 osoba s invaliditetom, a u evidenciji ih je ostalo 84 nezaposlenih.

– Što se tiče osoba s invaliditetom koje se vode u evidenciji nezaposlenih osoba na Zavodu, s njima se nastoje kontinuirano provoditi razne aktivnosti radi poboljšanja njihovog položaja na tržištu rada. Osim što smo usmjereni prema zapošljavanju osoba s invaliditetom, redovito ih uključujemo i u obrazovne aktivnosti koje se provode u Zavodu. Osim toga, odnedavno postoji i mogućnost obrazovanja putem vaučera kojim Zavod financira obrazovni program i pružatelja obrazovanja prema odabiru korisnika. No, odaziv je do sada bio poražavajući, svega su dvije osobe s invaliditetom zatražile vaučer – kaže

Belobrk, dodajući kako HZZ pruža brojne usluge koje mogu koristiti, no na njima samima je koliko se žele u nešto od ponuđenog uključiti.

PEXELS, ILUSTRACIJA

– Imamo izuzetno pozitivnih primjera osoba s invaliditetom koje su uzele potporu za samozapošljavanje, pokrenule svoju tvrtku i odlično posluju – ističe Belobrk.

STRAH ZA DIJETE KOJE TREBA POČETI RADITI

Kada je riječ o mladim osobama s teškoćama koje stupaju na tržište rada, kod dijela roditelja javlja se osjećaj straha, što predstavlja još jedan „problem“ u tom začaranom krugu.

– Događa nam se da imamo poslodavca koji želi zaposliti, no roditelji se boje pustiti dijete jer nije dovoljno samostalno. Njima bi trebao radni asistent za kojega također postoji mogućnost financiranja plaće kroz mjere, no na spomen pomoćnika poslodavci ponovno naprave korak unatrag i vratimo se na početak – kaže Belobrk, dodajući da nije svugdje tako.

– Imamo pozitivnih primjera poslodavaca koji zapošljavaju mlade osobe s invaliditetom i izuzetno su zadovoljni njihovim angažmanom, najviše je riječ o sektorima grafičke obrade i tiska – ističe Belobrk.

POTREBNA I NJIHOVA INICIJATIVA

Izmjenama i dopunama Zakona o tržištu rada u sklopu šire reforme sustava socijalne skrbi ove je godine uvedena novčana pomoć za nezaposlene osobe s invaliditetom koja se utvrđuje u visini od 10 posto minimalne plaće u neto iznosu. Pravo na tu novčanu pomoć stječe nezaposlena osoba s invaliditetom koja se vodi u evidenciji HZZ-a i ispunjava uvjete propisane zakonom te traje sve dok se kao nezaposlena osoba vodi u evidenciji.

– Ove smo godine do studenog odobrili 105 zahtjeva za novčanu pomoć, a i dalje se osobe iz evidencije kontinuirano informiraju o mogućnostima ostvarivanja tog prava te ih se usmjerava i pruža im pomoć kod prikupljanja potrebne dokumentacije za podnošenje zahtjeva – kaže Belobrk i naglašava kako su osobe s invaliditetom ciljana skupina u svim mjerama koje HZZ provodi, no potreban je veći angažman samih osoba s invaliditetom, njihovih obitelji, kao i poslodavaca.

– Jedino tako možemo smanjiti ove loše brojke i stvoriti inkluzivno društvo – zaključuje Hrvoje Belobrk, predstojnik HZZ-a Područnog ureda Virovitica.

U prvom članku otvorili smo pitanje zašto se poslodavci radije odlučuju na plaćanje „penala“ nego na zapošljavanje osoba s invaliditetom, a u nastavku našeg serijala otkrivat ćemo stanje na terenu.

Kroz iskustva udruga koje okupljaju osobe s invaliditetom, zatim osoba koje su se uspjele zaposliti unatoč predrasudama i stupnju invalidnosti te primjerima dobre prakse, poslodavcima koji zapošljavaju osobe s invaliditetom, prikazat ćemo taj začarani krug prilika i (ne)iskorištenih mogućnosti na području Virovitičko-podravske županije, a koji će zacijelo biti i dobar primjer za cijelu Hrvatsku.

(www.icv.hr, Mirjana Paradinović, foto: M. Paradinović, Pexels, Canva)

Članak je napisan u okviru programa poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije. Dio je cjeline “Osobe s invaliditetom – Pomozimo im da više ne budu “nevidljive” u društvu”.

